



Vrtni Centar Lučko

Dolenica 8, 10250 Lučko
Tel.: +385 (0)1 6530 724
Fax: +385 (0)1 6531 020
E-mail: info@mbm.hr

**PRIRODA
U VAŠEM
DOMU!**

Cvjećarna Sv. Ana

Sv. Ane 90, 31000 Osijek
Tel.: +385 (0)31 372 234
E-mail: osijek@mbm.hr

Split Vrtni Centar

Put Orišca 11, 21000 Split
Tel.: +385 (0)21 316 387
Fax: +385 (0)21 316 404
E-mail: split@mbm.hr

Rijeka Vrtni Centar

Škurinjska cesta 1,
51000 Rijeka
Tel.: +385 (0)51 680 980
Fax: +385 (0)51 680 982
E-mail: rijeka@mbm.hr

Cvjećarna Centra

Vinkovačka 63e, 31000
Osijek
Tel.: +385 (0)31 274 904
E-mail: osijek@mbm.hr

Ekološka poljoprivredna proizvodnja

Sažetak

Ekološka poljoprivredna proizvodnja vrsta je proizvodnje koja ujedinjuje najbolju praksu zaštite okoliša, visoku razinu biološke raznolikosti i proizvodnju visokokvalitetne hrane, poštujući principe plodoreda, uporabe organskih gnojiva, odabir otpornih sorti te uporabu kvalitetnog sjemena, uz mehaničko suzbijanje korova. Stručna kontrola ekološke proizvodnje obavezna je i provodi ju kontrolno tijelo.

Ključne riječi: ekološka proizvodnja, bioraznolikost, zaštita okoliša, visokokvalitetna hrana, kontrola.

Ekološka poljoprivredna proizvodnja potiče se Mjekom 11 Programa ruralnog razvoja RH 2014.-2020.

Ekološka poljoprivredna proizvodnja sveobuhvatni je sustav upravljanja poljoprivrednim gospodarstvima i proizvodnjom hrane.

Ona ujedinjuje najbolju praksu zaštite okoliša, visoku razinu biološke raznolikosti, očuvanje prirodnih resursa te standarde za dobrobit životinja i proizvodne metode prikladne potrošačima.

Ekoproizvodi su dobiveni isključivo od sirovina iz ekološkog uzgoja i zadovoljavaju sve uvjete koji su propisani zakonskom regulativom.

Ekološko gospodarstvo organizirano je kao skladna cjelina, u kojoj su međusobno povezani i uravnoteženi svi dijelovi gospodarstva (biljke, životinje i ljudi) i agrotehničke mjere, a može biti uspješno i dati zadovoljavajuće prinose.

Uvjeti za poljoprivrednu proizvodnju su tlo, voda, zrak, biljke, životinje i čovjek.

Prijelazno razdoblje u ekološkoj proizvodnji traje 1-3 godine. Započinje kada proizvođač uključi svoje PG u sustav kontrole.

U prijelaznom razdoblju proizvodna jedinica treba izraditi plan prijelaza na ekološku proizvodnju.

Ekološku proizvodnju kontrolira kontrolno tijelo, koje je ovlaštena pravna osoba za provođenje stručne kontrole i certifikacije u području ekološke proizvodnje.

Principi su ekološke proizvodnje: pravilan plodored, uporaba komposta i organskih gnojiva, odabir otpornih vrsta i sorti, upotreba kvalitetnog sjemena i sadnog materijala, korištenje metoda zastiranja tla i mehaničkog suzbijanja korova.

Također mora biti zastupljena higijena te dezinfekcija alata i strojeva. Provode se biološke mjere zaštite,

uzgajaju se korisne biljke u vrtu te se pospješuje boravak korisnih životinja.

Sjeme treba potjecati iz ekološke proizvodnje i biti deklarirano, neraskuženo, a ako se raskužuje, treba ga raskužiti ekološkim pripravcima.



¹ Valerija Pokos, mag. ing. agr., Poljoprivredna savjetodavna služba, Varaždin

Pri odabiru vrsta i sorata povrća, prednost treba dati autohtonim vrstama.

Održavanje plodnosti i biološke aktivnosti tla provodi se zelenom gnojidbom, usijavanjem mahunarki, zatravnjivanjem međurednih prostora, gnojidbom kompostom ili organskim gnojivima, malčiranjem, kao i usijavanjem cvjetnih pojasa u zoni redova.

Humus je pokretač biološke aktivnosti u tlu.

Kompost je osnovno gnojivo u ekološkoj proizvodnji, kao i zreli stajski gnoj i ekološka gnojiva podrijetlom iz vlastitog gospodarstva.

U ekološkoj proizvodnji koriste se sljedeća gnojiva: stajsko gnojivo, osušeni stajski gnoj i dehidrirani gnoj peradi, kompostirani životinjski izmet, tekući životinjski izmet, kompostirana ili fermentirana mješavina kućnog otpada, treset te otpad od uzgoja gljiva.

U ostala gnojiva, poboljšivače i nutrijente, spadaju: krvno brašno, brašno od papaka, rogova, koštano brašno, riblje brašno, mesno brašno, mliječni proizvodi i hidrolizirane bjelančevine, morske alge, piljevina, iver, kompostirana kora drveća, drveni pepeo, sirova kalijeva sol, kalijev sulfat, kalcijev karbonat, kalcijev sulfat i elementarni sumpor.

Pesticidi tj. sredstva za zaštitu bilja u ekološkoj proizvodnji mogu biti: tvari biljnog ili životinjskog podrijetla, mikroorganizmi koji se koriste za biološko suzbijanje štetočina i bolesti, tvari koje proizvode mikroorganizmi, tvari koje se koriste u klopnama ili raspršivačima, pripravci koji se rasipaju po površini među biljakama te ostale tvari koje se rasipaju po površini među biljakama.

U ekološkoj proizvodnji kao pesticidi se koriste: pčelinji vosak, želatina, hidrolizirana bjelančevina, lecitin, biljna ulja, piretrini, kvazija te mikroorganizmi koji se koriste za biološko suzbijanje štetočina i bolesti.

Pesticidi su i tvari koje se koriste u klopnama ili raspršivačima npr. feromoni, koji uzrokuju smetnje spolnog ponašanja, zatim piretroidi i željezni fosfat koji se koristi kao limacid-sredstvo protiv puževa.

Ostale tvari iz tradicionalne uporabe u ekološkoj proizvodnji su: spojevi bakra u obliku bakrenog hidroksida, bakrenog oksiklorida i bordoške juhe, koji su dopušteni za uporabu samo kao fungicidi i baktericidi u količini do 6 kg bakra po hektaru godišnje.

Spomenut ćemo i etilen, koji je dopušten za uporabu samo u zatvorenom prostoru kao regulator rasta, zatim kalijevu sol, sumporno vapno, parafinsko ulje, kvarcni pijesak, sumpor te repelente životinjskog ili biljnog podrijetla koji odbijaju mirisom, kao npr. ovčja mast.

Koraci do eko znaka

Prvi je korak obraćanje kontrolnom tijelu. Stručna kontrola ekološke proizvodnje obavezna je najmanje jedanput godišnje, a provode ju kontrolna tijela koja je ovlastilo Ministarstvo poljoprivrede.

Drugi je korak podnošenje zahtjeva za nadzor kontrolnom tijelu.

Treći korak - prije prvog stručnog nadzora treba prirediti dokumentaciju i to zapisnik o raspolaganju poljoprivrednim zemljištem (ARKOD) i državnu taksu (biljeg) u vrijednosti od 70,00 kn.

Četvrti korak - nadzornik kontrolnog tijela dolazi na poljoprivredno gospodarstvo u prvi stručni nadzor i ovisno o uvjetima izdaje ZAPISNIK i izvješće o stručnom nadzoru.

Peti korak - Zahtjev za upis u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji podnosi Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (podružnici Agencije).

Šesti korak - Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju upisuje PG u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji pod određenim brojem, nakon čega slijedi Rješenje o upisu u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji.

Sedmi je korak izdavanje Potvrdnice ili Certifikata, koju izdaje ovlašteno kontrolno tijelo. Popis upisanih subjekata u ekološkoj proizvodnji objavljuje se u Narodnim novinama i na stranicama Ministarstva poljoprivrede.

Kontrolu ekološke proizvodnje i ekoloških proizvoda vrše poljoprivredni inspektori, inspektori za kakvoću hrane te sanitarni i veterinarski inspektori, a prema nadležnostima koji se odnose na poljoprivredu i hranu.

Označavanje ekoloških proizvoda:



Hrvatski znak



Europski znak

Koraci do ekoznaka za ljekovito i aromatično bilje

Osnovni je uvjet da vlasnik posjeduje poljoprivredno zemljište te da je upisan u Upisnik OPG-a.

Nasad mora biti posađen certificiranim sadnim materijalom, a poželjno je da taj sadni materijal bude iz ekološke proizvodnje te je obavezno prijelazno razdoblje.

Skupljanje samoniklog ljekovitog bilja predstavlja aktivnost koja zahtijeva poštivanje određenih pravila.

Samoniklo bilje ili dijelovi biljaka koji se koriste u medicinske svrhe jesu: cvijet, list, stabljika, korijen, podzemna stabljika, kora ljekovitog i aromatičnog drveća ili grmlja te bilja za koje ne postoji zabrana skupljanja, lišajevi i mahovine.

Šumski plodovi su: pitomi kesten, pitomi orah, lješnjak, divlje jabuke, oskоруše, nar, rašeljka, rogač, šipak, jagode, borovnice, brusnice, kupine, maline, trnine, drenjine te drugo jestivo bilje, korijenje i podzemne stabljike.

Skupljanje samoniklog ljekovitog bilja dopušteno je samo uz suglasnost vlasnika ili ovlaštenika prava na zemljištu ili šumi gdje će se obavljati skupljanje toga bilja ili plodova.

Za skupljanje ljekovitog ili aromatičnog bilja te ostalog samoniklog bilja i šumskih plodova plaćaju se naknade prema cjeniku vlasnika ili ovlaštenika.

Za postupak skupljanja zaštićenog samoniklog i aromatičnog bilja potrebno je dobiti odgovarajuće dopuštenje koje izdaje Ministarstvo zaštite okoliša i energetike.

Dozvola se može dobiti samo za lokacije na kojima nisu ugrožene biljne vrste koje se namjeravaju skupljati.

U nacionalnim parkovima te strogim i posebnim rezervatima zabranjeno je skupljanje svih biljnih vrsta, skupljanje samoniklog ljekovitog i aromatičnog bilja te šumskih plodova.



U parkovima prirode dopušteno je skupljanje svih biljnih vrsta, skupljanje samoniklog ljekovitog i aromatičnog bilja te šumskih plodova uz prethodnu suglasnost javnih ustanova koje upravljaju tim zaštićenim područjima.

Ako Uprava za zaštitu prirode Ministarstva kulture utvrdi da su uvjeti za dobivanje dozvole za skupljanje ljekovitog i aromatičnog bilja, ostalog samoniklog bilja i šumskih plodova zadovoljeni, izdat će rješenje kojim se omogućava skupljanje bilja i plodova.

Nakon toga komercijalni skupljač ljekovitog i aromatičnog bilja, ostalog samoniklog bilja i šumskih plodova dobit će iskaznicu koja će biti potvrda za obavljanje poslova skupljanja tog bilja i plodova pri mogućoj inspekcijskoj kontroli.

Prilikom skupljanja ljekovitog i aromatičnog bilja te šumskih plodova potrebno je uzeti u obzir očuvanje postojeće biološke i krajobrazne raznolikosti kao i sustava zaštite prirodnih vrijednosti radi očuvanja njihovih svojstava za dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja.

Samonikle biljke mogu se skupljati uz obavezno pridržavanje sljedećih mjera zaštite: na jednom nalazištu može se skupljati najviše dvije trećine biljnog fonda, pri skupljanju samo određenih nadzemnih dijelova biljaka rabiti treba tehniku rezanja, bez oštećivanja ostalih dijelova biljaka.

Nadalje, prilikom branja ne smije se oštećivati neposredno stanište, a jame nastale vađenjem podzemnih dijelova samoniklih biljaka moraju se ponovo zatrpati iskopanom zemljom.

Pri podizanju nasada ljekovitog i aromatičnog bilja potrebno je uzeti uzorke tla i poslati ih na analizu da bi se utvrdila prisutnost ili nedostatak hranjiva.

Laboratoriji za analizu tla su: Euroinspekt-Croatiakontrola Zagreb, Zavod za javno zdravstvo grada Zagreba, Agronomski fakultet Zagreb, Zavod za melioracije Zagreb, Zavod za ishranu bilja Zagreb, Šumarski institut Jastrebarsko, Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo Osijek i Inspekto d.o.o. Đakovo.

Zaključak

Ekološka poljoprivredna proizvodnja sveobuhvatni je sustav upravljanja poljoprivrednim gospodarstvima i proizvodnjom hrane.

Ona ujedinjuje najbolju praksu zaštite okoliša, visoku razinu biološke raznolikosti, očuvanje prirodnih resursa te standarde za dobrobit životinja i proizvodne metode prikladne potrošačima.

Ekološku proizvodnju kontrolira kontrolno tijelo, koje je ovlaštena pravna osoba za provođenje stručne kontrole i certifikacije u području ekološke proizvodnje.

Literatura:

Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda ("Narodne novine" br. 80/13, 14/14)
Pravilnik o ekološkoj proizvodnji ("Narodne novine" br. 86/13)

Professional paper

Ecological agricultural production

Abstract

Ecological agricultural production is a type of production that unites the best practices of environmental protection, a high level of biodiversity and the production of high-quality food, while respecting due crop rotation principles, the use of organic fertilizers, the selection of resistant varieties and the use of quality seeds, combined with the mechanical control of weeds. Ecological production is subject to mandatory expert supervision implemented by the supervisory authority.

Key words: *ecological production, biodiversity, environmental protection, high-quality food, supervision.*